

SANAYİ COĞRAFYASI

Hafta 7: Dünya Sanayi Bölgeleri ve Sanayinin Küresel Dağılımı 1: Batı Avrupa ve Kuzey Amerika

Doç.Dr. Nuri YAVAN

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü

Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı

nuri.yavan@ankara.edu.tr

Dersin içeriđi

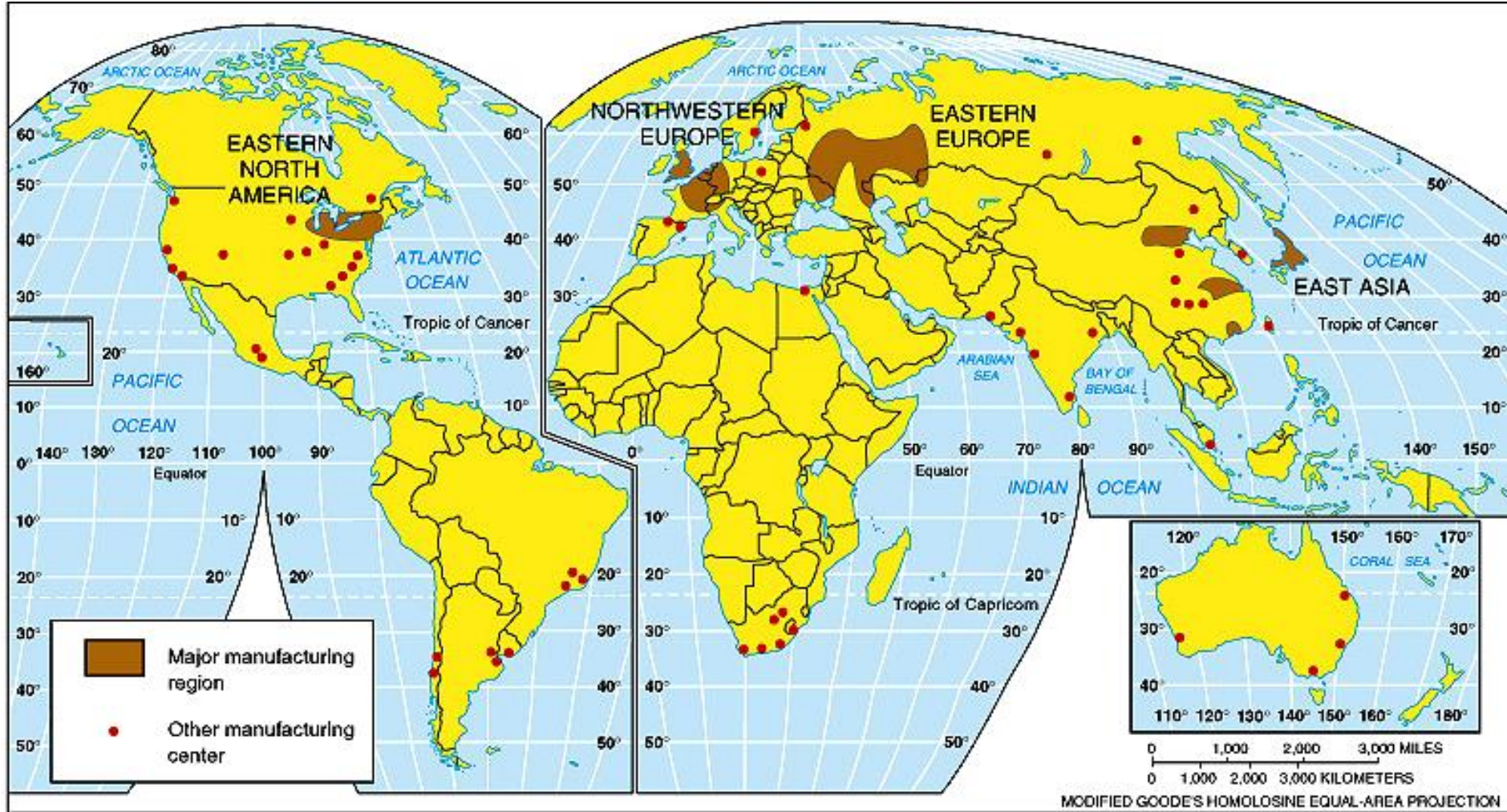
- Sanayinin Küresel Dağılımı
- Dünyanın birinci derecede önemli Sanayi Bölgeleri
 - Kuzey Batı Avrupa sanayi bölgesi
 - Kuzey Amerika sanayi bölgesi

Sanayinin Küresel Dağılımı

- Dünyanın $\frac{1}{4}$ 'ü *tarımsal* üretim alanlarından oluşuyor.
- Dünyanın %1'inden azı **sanayi** alanlarından oluşmaktadır.
- Dünya'da **birinci derecede** öneme sahip çok büyük dört büyük sanayi bölgesi mevcuttur. Bunlar gelişim sırasına göre;
 - 1-Kuzey Batı Avrupa sanayi bölgesi
 - 2-Kuzey Amerika sanayi bölgesi
 - 3-Doğu Avrupa-Rusya sanayi bölgesi
 - 4-Doğu Asya sanayi bölgesi
- Bu 4 bölge dünya sanayi üretiminin yaklaşık %75'ini barındırır.

Dünyanın 4 büyük sanayi bölgesi ve

ikinci derecede önemli sanayi bölgeleri/ülkeleri

Sanayi Katma Değerinin Küresel Dağılımı

Exhibit E1

Large developing economies are moving up in global manufacturing

Top 15 manufacturers by share of global nominal manufacturing gross value added

Rank	1980	1990	2000	2010
1	United States	United States	United States	United States
2	Germany	Japan	Japan	China
3	Japan	Germany	Germany	Japan
4	United Kingdom	Italy	China	Germany
5	France	United Kingdom	United Kingdom	Italy
6	Italy	France	Italy	Brazil
7	China	China	France	South Korea
8	Brazil	Brazil	South Korea	France
9	Spain	Spain	Canada	United Kingdom
10	Canada	Canada	Mexico	India
11	Mexico	South Korea ¹	Spain	Russia ²
12	Australia	Mexico	Brazil	Mexico
13	Netherlands	Turkey	Taiwan	Indonesia ²
14	Argentina	India	India	Spain
15	India	Taiwan	Turkey	Canada

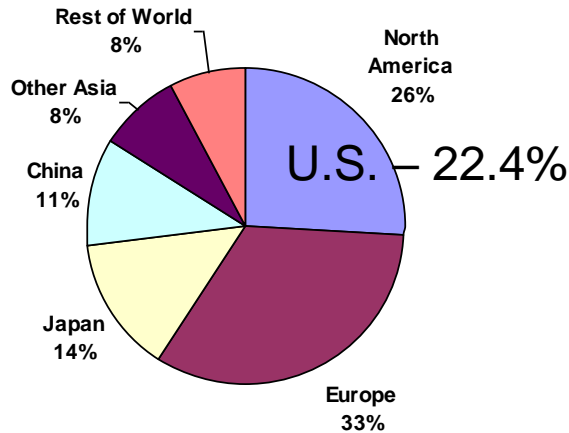
¹ South Korea ranked 25 in 1980.

² In 2000, Indonesia ranked 20 and Russia ranked 21.

NOTE: Based on IHS Global Insight database sample of 75 economies, of which 28 are developed and 47 are developing.

Manufacturing here is calculated top down from the IHS Global Insight aggregate; there might be discrepancy with bottom-up calculations elsewhere.

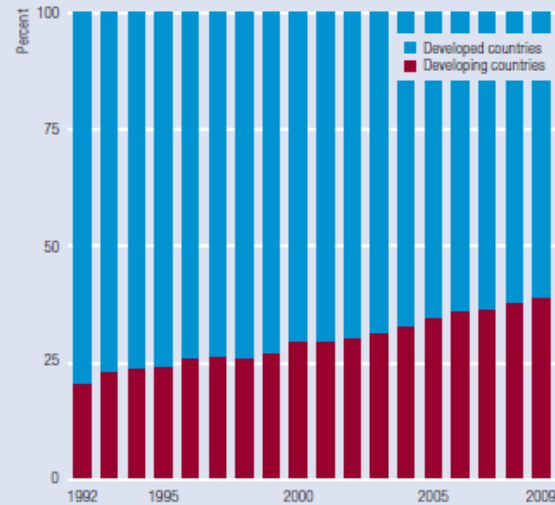
SOURCE: IHS Global Insight; McKinsey Global Institute analysis

Sanayi Üretimin Küresel Dağılımı (Katma Değer)

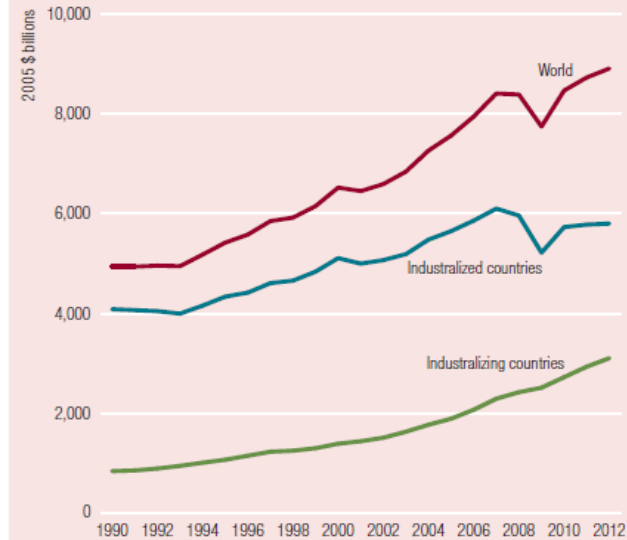
Figure 9.1
Developed and developing countries' share of world manufactured exports, 1992–2009

Developing countries' share in world manufactured exports rose from 20.4 percent in 1992 to 39.0 percent in 2009

Source: UN 2011.

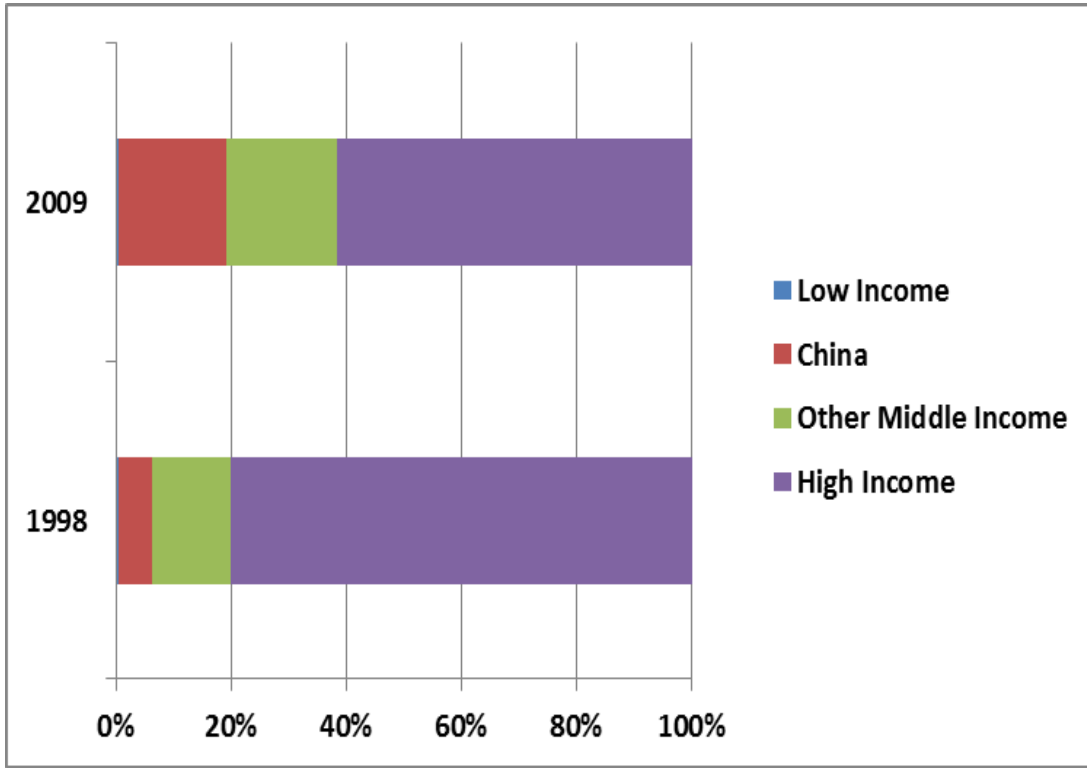
Figure 10.1
Manufacturing value added by development group, 1990–2012

Source: UNIDO estimate based on UNIDO (2013c).

	Manufacturing value added (constant 2005 \$ billion)			Share of manufacturing value added (percent)		
	1992	2002	2012	1992	2002	2012
World	4,960	6,590	8,900	100	100	100
Industrialized economies	4,050	5,070	5,800	82	77	65
Industrializing economies	904	1,520	3,110	18	23	35
<i>By industrialization level</i>						
Emerging industrial economies	778	1,340	2,820	86	88	91
Other industrializing economies	111	157	240	12	10	8
Least developed countries	14	22	44	2	1	1

Sanayi Katma Değerinin Küresel Dağılımı

Source: World Bank World Development Indicators, 2011

2010

Ranking	Country	Manufacturing employment (millions)	Global share of manufacturing employment (percent)
	World	200.3	100.00
1	China	68.8	34.34
2	United States	12.7	6.36
3	India	11.8	5.88
4	Russian Federation ^a	7.8	3.90
5	Brazil	7.7	3.84
6	Japan	7.3	3.63
7	Germany	6.2	3.10
8	Bangladesh	5.1	2.53
9	Viet Nam	4.4	2.20
10	Indonesia	4.2	2.11
11	Italy	3.3	1.66
14	France	2.9	1.45
16	United Kingdom	2.3	1.13
17	Poland	2.0	1.01
27	Korea, Rep. of	1.3	0.64

Dünyadaki sanayi üretimin dağılımı (2000)

Table 5.5 World rankings for manufacturing value added, 2000

	Ranking	Share of world total %	MVA per capita \$
United States	1	24.1	5,306
Japan	2	14.0	6,865
Germany	3	8.5	6,414
China	4	7.0	350
Italy	5	4.6	4,951
France	6	4.5	4,732
UK	7	3.5	3,696
South Korea	8	2.6	3,434
Spain	9	2.0	3,194
Canada	10	2.0	4,040
Top 10 share		72.8	

Source: UNIDO, 2004, pp.183, 195-7

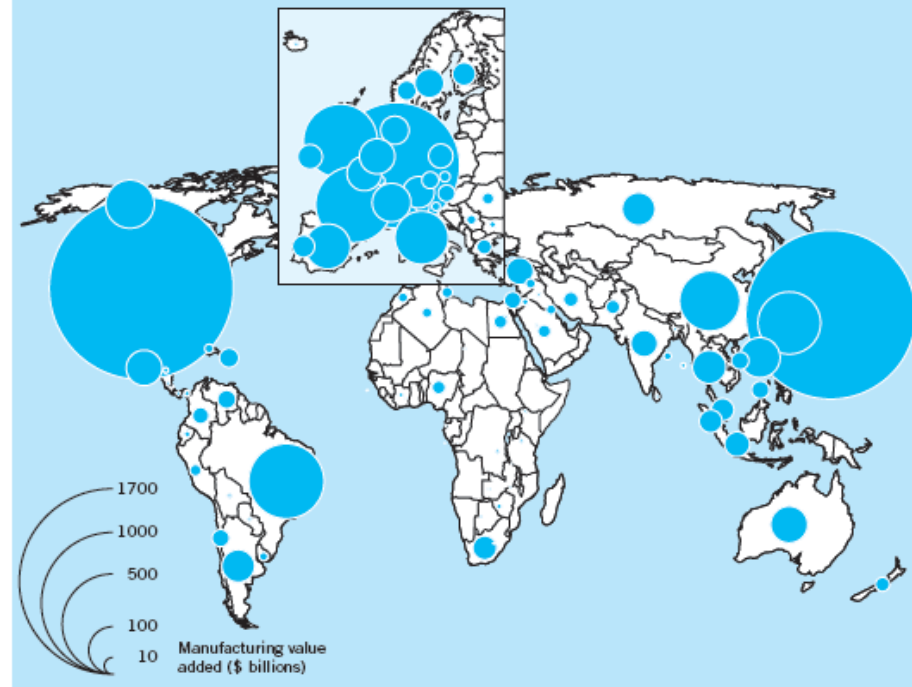

Figure 5.6 World map of manufacturing production.

Source: Dicken, 2003a, p.36.

Dünyadaki sanayi üretimin dağılımı (2007)

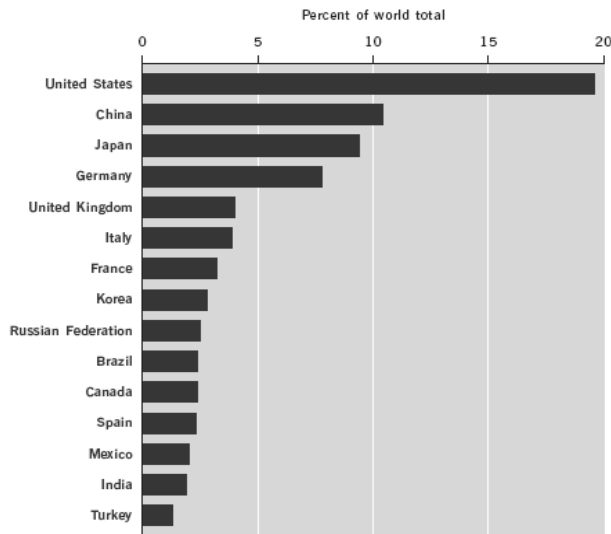

Figure 2.10 The global map of manufacturing production, 2007

Source: calculated from World Bank, 2009a: Table 4.2

1- Kuzey Batı Avrupa sanayi bölgesi

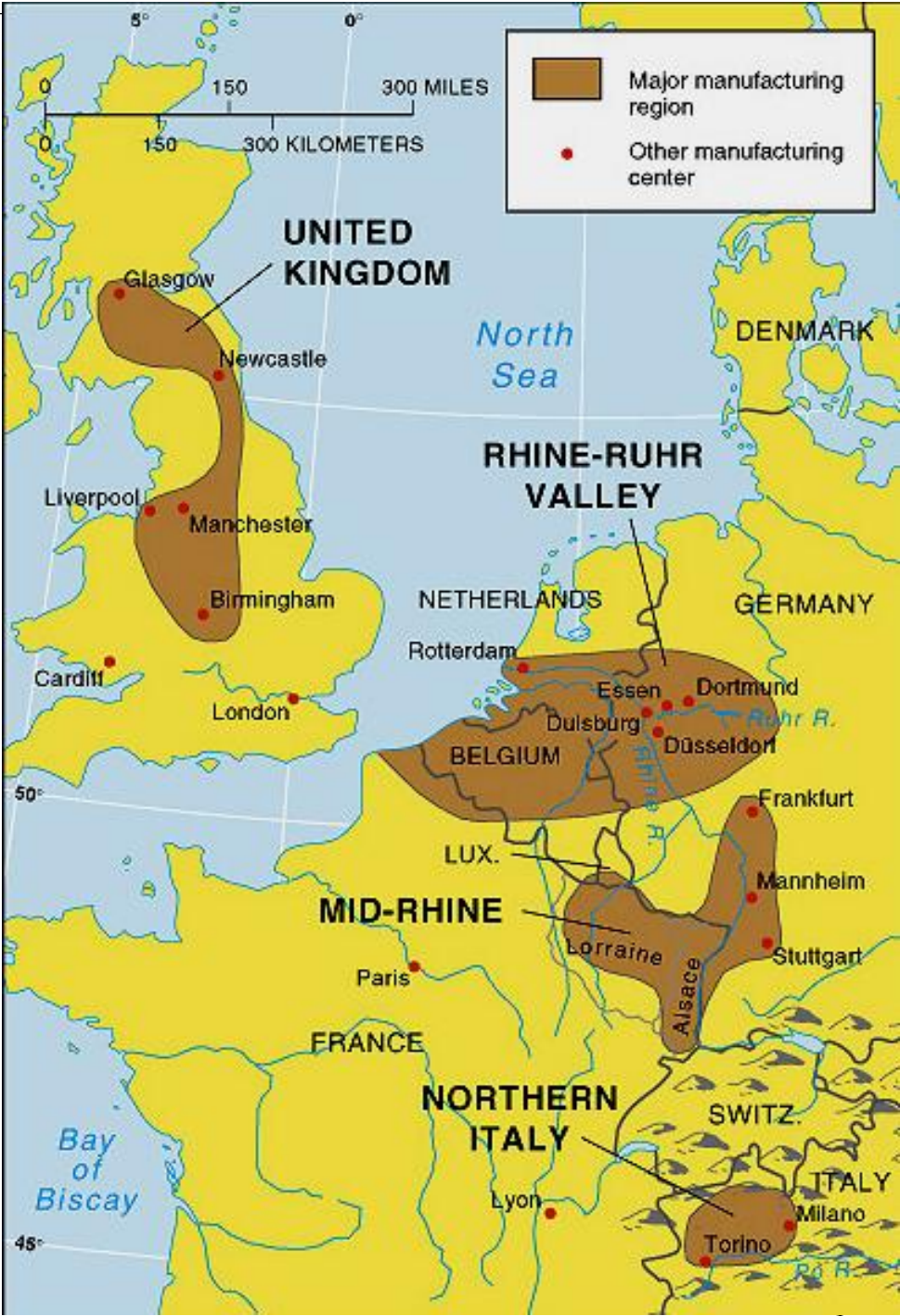
- Kömürün itki gücüyle harekete geçen İngiltere
- Muazzam bir uzmanlaşma ve alansal uzmanlaşma kalıbı
- Geçmişin sanayi modernleşmenin anıtı olan İngiltere'nin Midlands'daki sanayi şehirleri eskimiş ve tarihi merkeze yönelmiştir (Londra) (teknolojiye ayak uyduramama)
- Bir başka nokta Paris; yakın çevresinde maden kömürü ve demir yatakları olmamasına rağmen büyük bir Pazar, karayolu, su yolu ve demiryolu ağının varlığı, bu özellikler Paris'e sanayiye çekmiştir
- Bölgesel konum, devlet dairelerinin varlığı, yakın bir okyanus limanı sanayinin Paris'te gelişmesini sağlamıştır.
- Ancak sadece hammadde sanayinin gelişmesinde etkili değildir. Usta işgücü, uzmanlaşma da bu gelişmede önemlidir.

Kuzeybatı Avrupa'da Sanayi

- 1. Ren-Ruhr Vadisi
- 2. Orta Ren bölgesi
- 3. İngiltere-Midlands ve Güney İskoçya
- 4. Kuzey İtalya

FIGURE 7.6 Italy's Emilia-Romagna area, Europe's largest conglomeration of high-technology firms, produces a variety of high-quality items ranging from shoes to electronics. It exemplifies the regional basis of competitive advantage and the critical role of agglomeration economies.

Avrupa'nın Eski ve Yeni Sanayi Bölgeleri

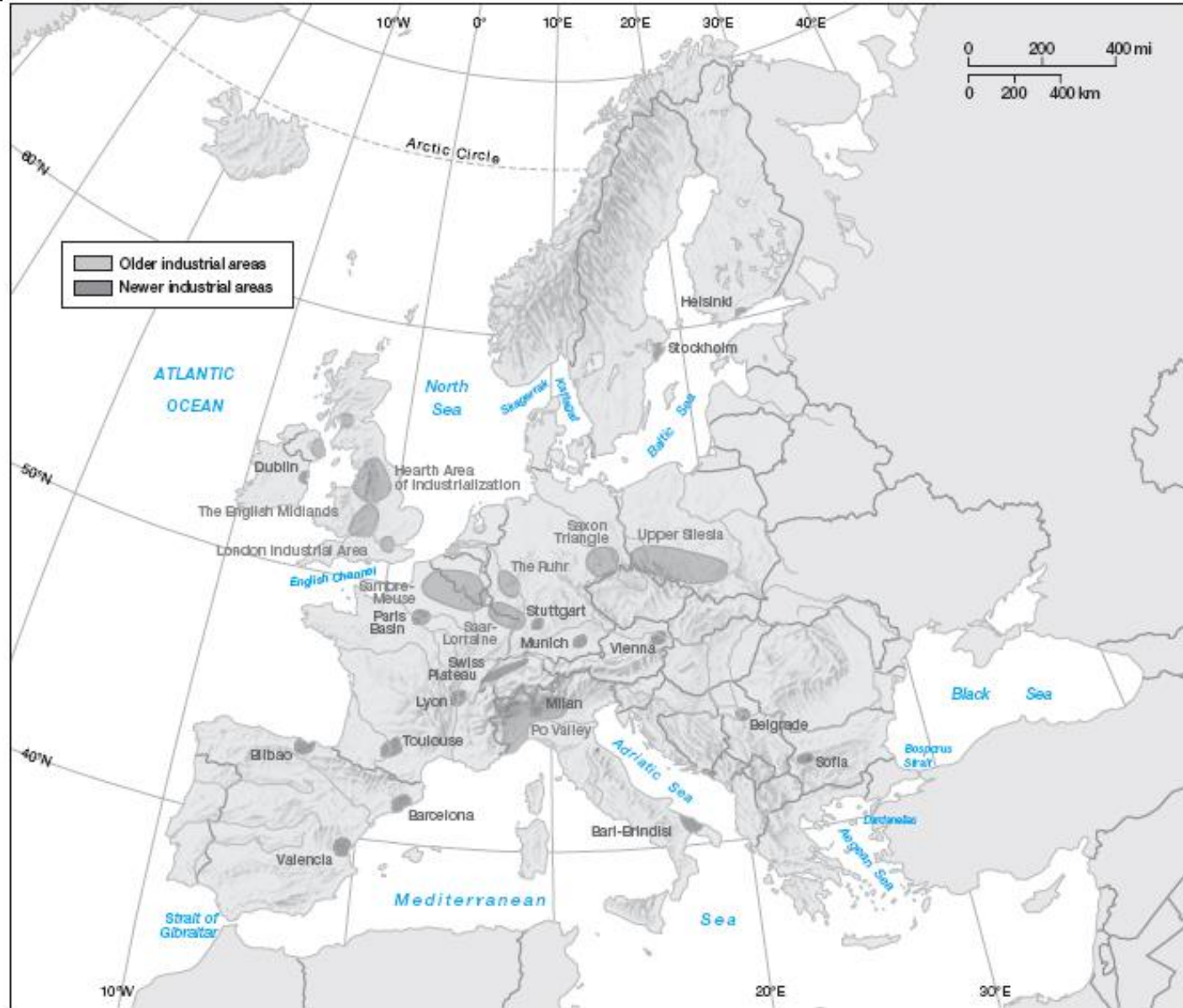

FIGURE 7.5 European manufacturing regions. Much European manufacturing takes place in a linear belt from Scotland to the Midlands of Britain, to the south, including the London area. This belt continues onward from the low countries of Belgium, Luxembourg, and the Netherlands, south along the Rhine River, including portions of France and Germany, and into northern Italy. These areas became major manufacturing regions not only because of the concentration of skilled laborers but also due to the availability of raw materials, principally coal and iron ore. In addition, good river transportation was available, as well as large consumer markets for finished products.

AB-28'de İmalat Sanayinin Temel Göstergeleri, 2014

	Number of enterprises	Number of persons employed (thousands)	Turnover	Value added (EUR million)	Personnel costs	Investment in tangible goods
EU-28	2110.0	29 900.0	7 110 000.0	1 710 000.0	1 100 000.0	240 000.0
Belgium	35.7	504.9	261 592.7	49 919.1	29 983.5	9 016.4
Bulgaria	30.4	536.2	28 042.1	5 315.2	2 692.0	2 131.8
Czech Republic	170.0	1 230.1	149 681.8	33 590.4	16 703.9	7 081.4
Denmark	15.0	361.0	103 534.0	29 796.7	18 020.1	3 121.8
Germany	212.6	7 269.1	2 021 563.7	519 792.5	376 788.6	59 650.2
Estonia	6.6	107.9	11 606.8	2 659.6	1 659.5	635.7
Ireland	14.6	190.0	117 148.6	36 881.1	9 735.4	8 248.8
Greece	58.2	283.2	57 221.4	9 959.6	5 796.8	1 589.2
Spain	166.6	1 724.1	455 944.5	97 577.3	60 616.2	13 705.7
France	235.1	3 014.2	868 884.0	201 020.1	154 863.7	28 541.8
Croatia	20.1	254.9	16 562.3	4 646.5	2 911.8	708.0
Italy	396.4	3 654.9	867 514.5	204 053.7	130 492.4	25 733.1
Cyprus	5.1	27.7	2 784.2	823.7	522.0	57.3
Latvia	9.8	121.7	7 581.3	1 958.5	1 063.4	492.7
Lithuania	18.0	207.1	18 934.9	3 280.0	1 942.4	722.8
Luxembourg	0.8	33.3	13 141.8	2 523.5	1 875.0	356.9
Hungary	47.6	678.2	98 615.8	19 881.0	8 747.3	5 144.0
Malta
Netherlands	61.4	673.5	330 403.3	58 676.8	35 957.3	7 158.0
Austria	25.5	621.0	176 781.3	49 257.3	33 032.4	6 177.9
Poland	180.6	2 425.3	281 252.9	57 725.3	27 921.9	12 862.2
Portugal	66.2	650.6	80 583.6	17 425.2	10 686.8	3 450.6
Romania	48.1	1 180.1	68 894.1	15 862.9	8 287.7	5 024.1
Slovenia	18.6	188.7	24 682.2	6 888.2	4 179.7	1 300.5
Slovakia	65.0	467.7	67 311.9	11 455.7	6 444.7	3 083.2
Finland	21.0	347.7	130 284.4	24 610.7	16 753.7	2 690.9
Sweden	53.9	623.0	204 070.6	51 824.4	35 491.8	6 529.4
United Kingdom	126.0	2 491.4	642 252.3	189 567.9	100 652.6	23 254.2
Norway	17.0	237.5	93 280.9	24 599.3	17 137.0	2 778.3
Switzerland	21.3	679.6	263 473.7	89 301.8	52 712.2	12 486.1

Düzye 2 Bölgeler	İşyeri sayısı	%	İstihdam (Kişi)	%	Maaş ve ücretler (TL)	%	Ciro (TL)	%	Sabit Sermaye Yatırımı (TL)	%
Türkiye	369.572	100	3.665.789	100	92.543.922.715	100	1.123.474.540.615	100	66.387.169.488	100
İstanbul	109.194	29,5	1.056.081	28,8	26.903.377.858	29,0	303.724.604.906	27,03	13.932.330.082	20,99

İmalat Sanayi istihdamı açısından en büyük 10 NUTS 2 bölgesi, AB-28, 2014

- İstanbul, 2015 yılında 1.056 (yani 1 milyon 56 bin) imalat Sanayi istihdamı ile Avrupa'nın en büyük 10 bölgesinden daha fazla istihdama sahiptir.

Note: Data for Croatia not available.

Source: Eurostat (online data code: sbs_r_nuts06_r2)

2014 yılında imalat sektöründe istihdam edilen en yüksek kişi sayısına sahip olan ilk 20 bölgele listesinde, Almanya'dan 8 bölge, İtalya'nın 5 bölgesi, Polonya'dan 4 bölge, 2 Fransa, 1 İspanya'dan olmak üzere toplam 20 bölge vardır. İngiltere'den hiçbir bölge yok.

2- Kuzey Amerika Sanayi Kuşuğu

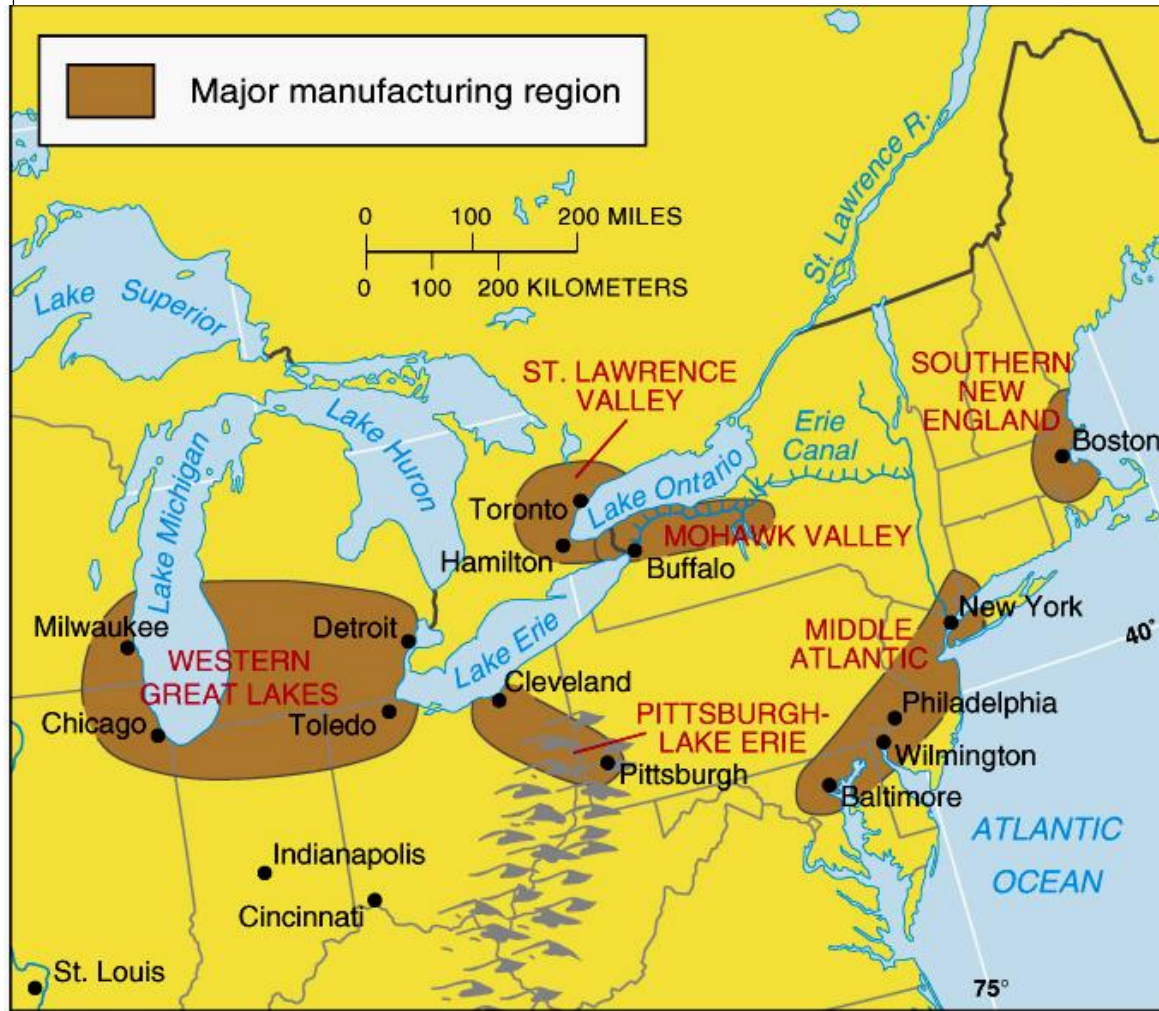
Kuzey Amerika Sanayi Bölgesi;

- ABD'nin Kuzeydoğusu ile Kanada'nın güneydoğusunda yer alır.
- ABD ve Kanada arazisinin % 5'ini
- Nüfusunun 1/3'ünü
- İmalat sanayi üretiminin 2/3'ünü oluşturur.

Dünyada rakibi yoktur. Tıpkı Avrupa'nın batı bölgesi gibi

- İsveçli coğrafyacı tarafından "North American Manufacturing Belt" olarak adlandırılmıştır.
- Geniş ve zengin maden yatakları yakıt sağlıyor, çok sayıdaki liman sanayi için hammadde ithalini sağlıyordu.
- Bu bölgelerin geçirdikleri süreç benzerdir. Demir ve çelik sanayisi temeldir.
- Kanada kısmında da St Lawrence su yolu buranın sanayi bölgesi olmasında belirleyicilerden biri olmuştur.
- Savaş döneminde rakibi yoktu. Ancak 70'lerden sonra bu yapı değişmeye başladı.
 - Enerji maliyeti yüzde 1400 arttı.
 - Çevresel kaygılar
 - Yenilenememe ve Japonya ve diğer ülkelerin ortaya çıkışı rekabet edemez duruma getirmiş ve ABD ekonomisi ticarete yönelmeye başlamıştır.
 - Amerikan şirketleri maliyetleri düşürmek için dış dünyaya açıldılar.

Kuzey Amerika Sanayi Bölgesi: Sanayinin Kuruluşu

- **6 Ağır Sanayi Bölgesi: 5 tanesi ABD'de ve 1 tanesi Kanada'da**
- **New England**
 - En eski bölge
 - 19. yy başında pamuklu tekstil geliştirdi
- **Middle Atlantik**
 - En büyük Pazar alanına yakın
 - Pazara yakın sanayileri çekmiştir
- **Mohawk Valley**
 - Su kanalları boyunca gelişmiş
 - Çelik, gıda, alüminyum, kağıt ve elektrokimyasal sanayiler önemli
- **Pittsburgh-Lake Erie**
 - Ülkenin en önemli çelik üretim alanı
- **Western Great Lakes**
 - Chicago'yu barındırır
 - Pasifik-Atlantik arası ülkenin ulaşım merkezidir.
 - En büyük otomotiv sanayi ve ulaştırma ekipmanları bulunur
- **St Lawrence Valley:**
 - **Kanada'nın en önemli sanayi bölgesi**
 - Ülkedeki demir-çelik ve otomobil sanayi burada

Günümüzde ABD'de Sanayinin Bölgesel Düzeyde Sektörel Dağılımı (2010):

Yeni Sanayi Bölgeleri

1. Kuzeydoğu sanayi bölgesi (SB): 12 Bölge

2. Güneydoğu SB

3. Körfez kıyısı SB

4. Merkezi Florida SB

5. Batı kıyısı SB: 3 bölge

1. LA-San Diego

2. San Fransisko

3. Portland-Seattle-Vancouver

6. Diğer SB: 5 bölge

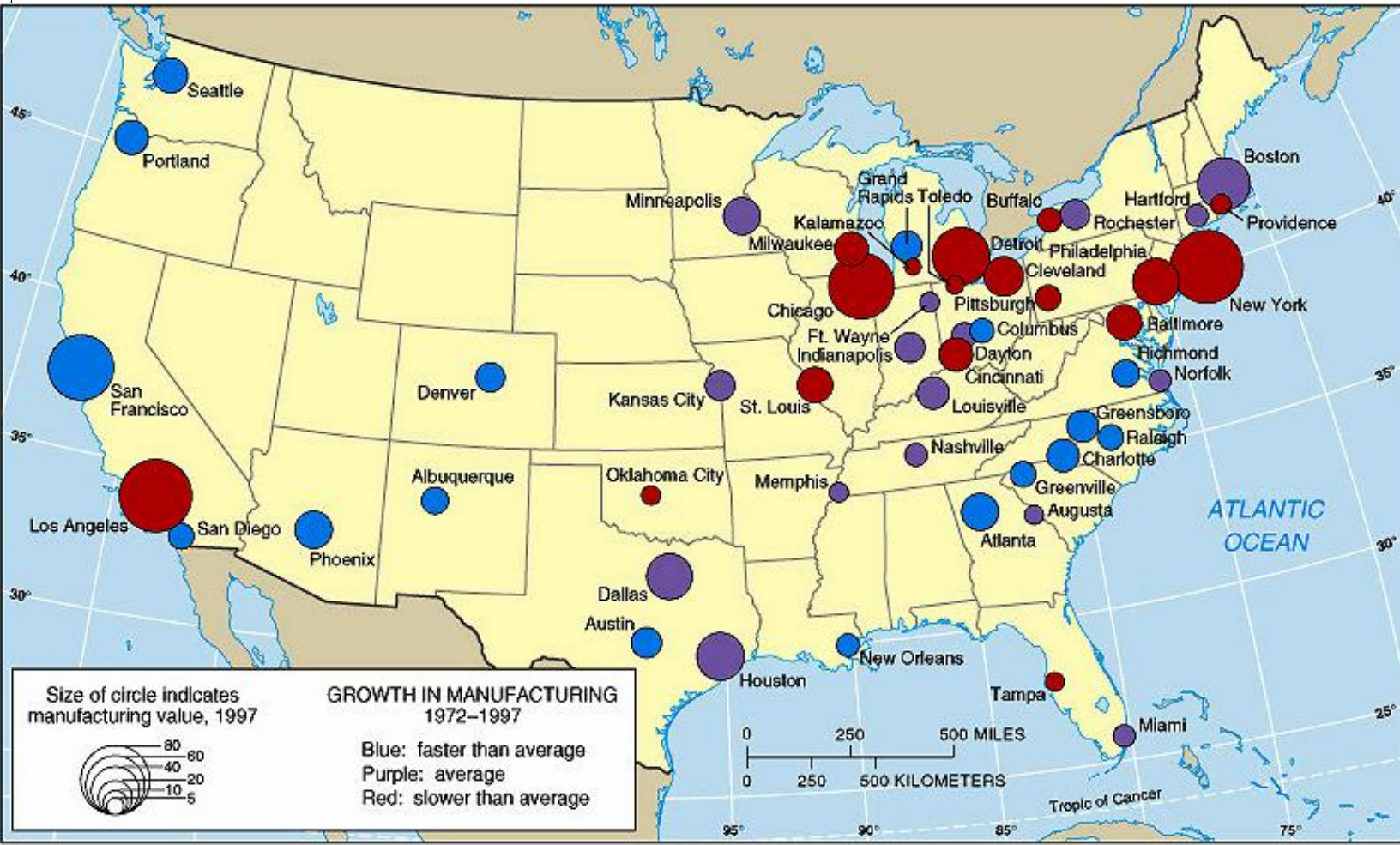

<p>Anglo-American Manufacturing Region</p> <p>1 New England district Electrical machinery Machinery Fabricated metals Textiles Electronic products Apparel</p> <p>2 Greater New York district Apparel Printing and publishing Machinery Food processing Fabricated metals Chemicals</p> <p>3 Central New York district Electrical machinery Chemicals Optical machinery Iron and steel</p> <p>4 Mid-Atlantic district Apparel Iron and steel Chemicals Food processing Machinery</p> <p>5 Pittsburgh-Cleveland district Iron and steel Machinery Electrical equipment Rubber Machine tools</p>	<p>6 Southeast Michigan district Automobiles Iron and steel</p> <p>7 Lake Michigan district Iron and steel Fabricated metals Machinery Printing and publishing Electrical machinery</p> <p>8 Southwest Ohio-Eastern Indiana district Iron and steel Fabricated metals Machinery Electrical machinery Paper manufacturing</p> <p>9 Great Kanawha and Middle Ohio Valley district Chemicals Primary metals Glass</p> <p>10 St. Louis district Transportation equipment Iron and steel Fabricated metals Food processing</p> <p>11 Ontario Peninsula district (Canada) Iron and steel Machinery Chemicals Food processing</p> <p>12 St. Lawrence Valley district (Canada) Pulp and paper Primary metals (aluminum)</p>	<p>Southeastern Manufacturing Region</p> <p>Textiles Apparel Transportation equipment Furniture Food processing Lumber Primary metals Gulf Coast Manufacturing Region Petroleum refining Iron and steel Chemicals Primary metals (aluminum) Electrical machinery Electronic products Central Florida Manufacturing Region Food processing Electrical machinery Electronic products Glass</p> <p>West Coast Manufacturing Region</p> <p>A Los Angeles-San Diego district Aircraft Electrical equipment Automobile assembly Apparel Petroleum refining Iron and steel B San Francisco district Electronic products Food processing Shipbuilding Machinery</p>	<p>C Pacific Northwest district (Portland-Seattle, Vancouver)</p> <p>Aircraft Lumber products Food processing</p> <p>Other Centers of Manufacturing</p> <p>I Kansas City Food processing Automobile assembly</p> <p>II Minneapolis-St. Paul Food processing Machinery Fabricated metals</p> <p>III Dallas-Ft. Worth Transportation equipment Food processing</p> <p>IV Denver-Pueblo Food processing Chemicals Iron and steel</p> <p>V Phoenix Electrical machinery Electronic products</p>
--	---	---	---

FIGURE 7.2 Manufacturing regions of the United States and Canada.

Amerika'da Gerileyen ve Büyüyen Sanayi Bölgeleri (1972-1997)

- KD sanayi bölgesi geriliyor
- Son 30 yılda 2 milyon istihdam kaybı
- Güney ve Batı sanayi bölgesi büyüyor
- Son 30 yılda 1 milyon istihdam kazandı

ABD'de de Sanayinin Zaman İçindeki Bölgesel Değişimi (1960-2000)

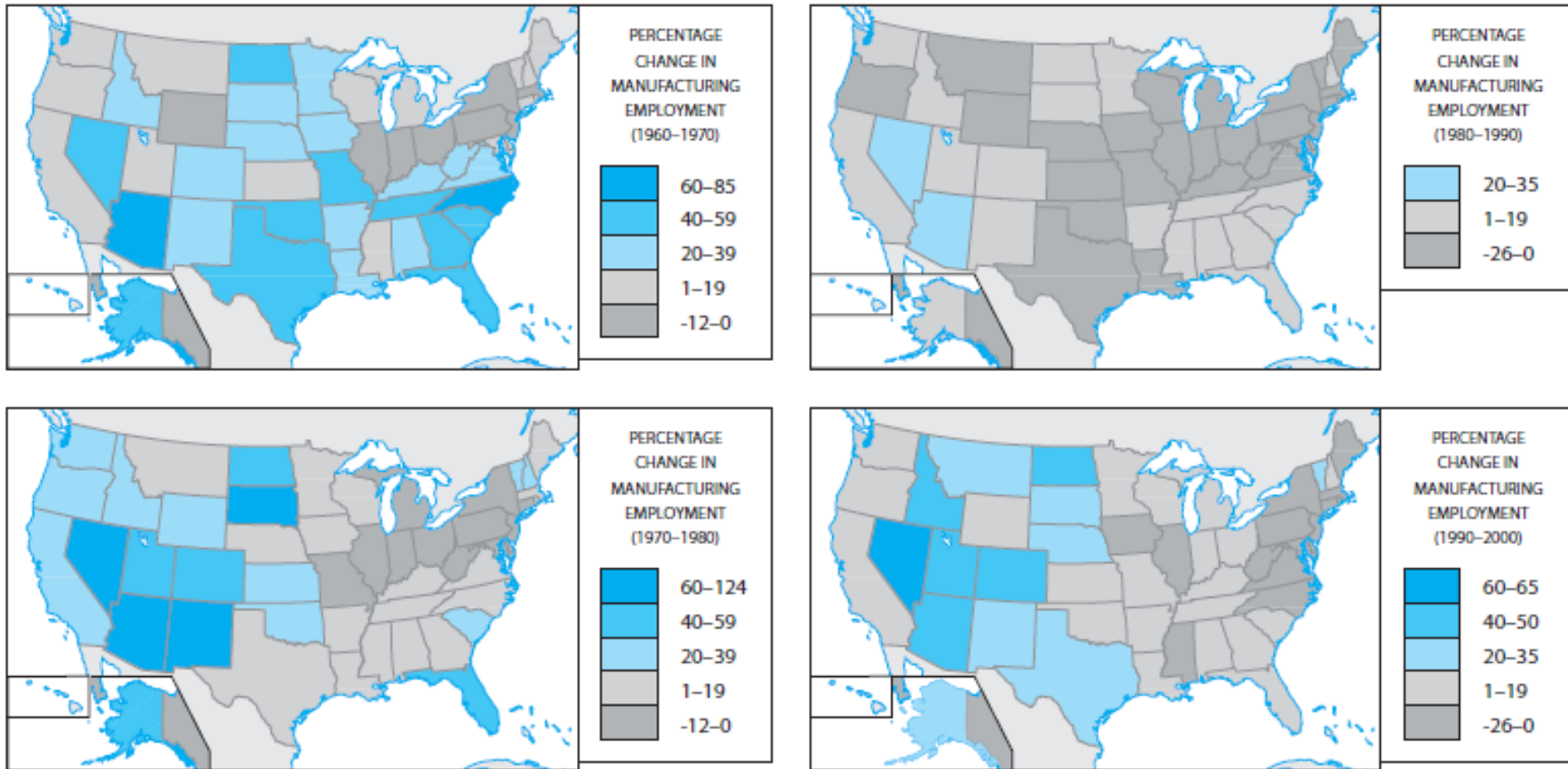
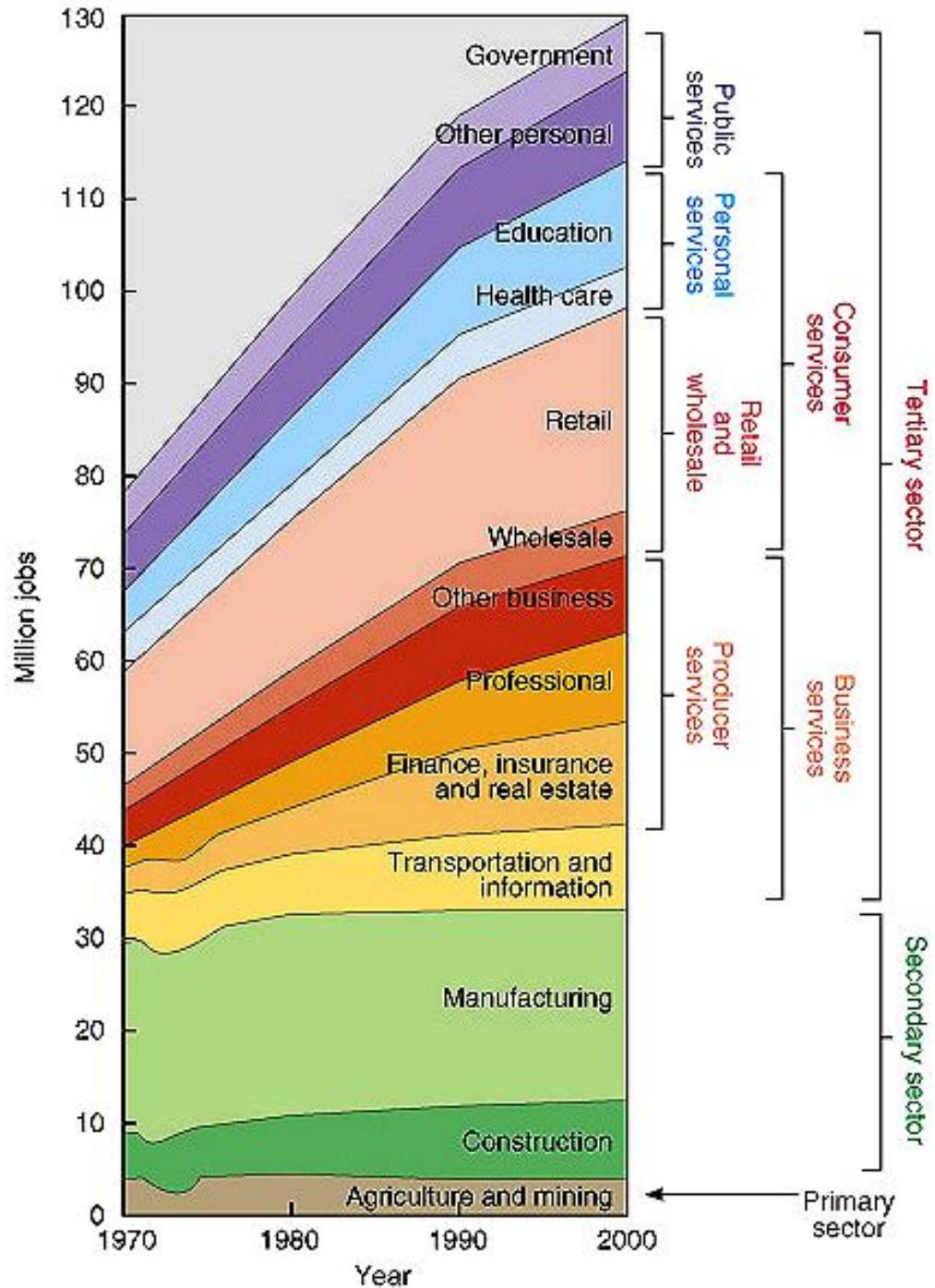

FIGURE 7.11 Changes in U.S. manufacturing employment by decade, 1960–2000. The steady losses in the northeastern Manufacturing Belt and the rise of Sunbelt producers reflected the sustained impacts of globalization, technological change, and the shift to lower-cost, less-unionized parts of the country. The microelectronics revolution and information technology allow firms much greater locational flexibility than in the past and contribute to the low-density, decentralized landscapes of industrial as well as urban areas.

ABD'de 1990-2000 döneminde İmalat sanayinin eyaletlere göre istihdam değişimi %

Alabama	-6%	Kansas	12%	New York	-22%
Alaska	-13%	Kentucky	12%	North Carolina	-8%
Arizona	16%	Louisiana	0%	North Dakota	48%
Arkansas	8%	Maine	-16%	Ohio	-2%
California	-7%	Maryland	-12%	Oklahoma	8%
Colorado	10%	Massachusetts	-16%	Oregon	9%
Connecticut	-23%	Michigan	5%	Pennsylvania	-9%
Delaware	-18%	Minnesota	10%	Rhode Island	-26%
District of Columbia	-23%	Mississippi	-5%	South Carolina	-9%
Florida	-5%	Missouri	-8%	South Dakota	45%
Georgia	5%	Montana	11%	Tennessee	-2%
Hawaii	-13%	Nebraska	19%	Texas	11%
Idaho	22%	Nevada	68%	Utah	22%
Illinois	-4%	New Hampshir	1%	Vermont	5%
Indiana	8%	New Jersey	-20%	Virginia	-9%
Iowa	10%	New Mexico	2%	Washington	-4%
				West Virginia	-7%
				Wisconsin	10%
				Wyoming	21%
U.S. Total -3%					

ABD'de de İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Değişimi (1970-2000)

Günümüzde ABD’de Geleneksel ve Yeni (İleri Teknoloji) Sanayi Bölgesel Dağılımı (2010)

Silikon Vadisi, Route 128, Kuzey Carolina “araştırma üçgeni”, Austin’de “Teksas”, Atlanta’da “Georgia” ARGE’nin yaygınlaştığı, becerili işgücünün toplandığı bölgeler olarak belirlemiştir.

Mavi yakalılar..... Beyaz yakalılar.....Altın yakalılar